

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari provenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

XII. An ex voto obedientiæ obligari possint religiosi Societatis in
quacunque materia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

non possint arcæ publicè expositæ ad colligendas elemosynas, ut statuitur in 6. p. Constit. c. 2. §. 8. ubi licet videatur esse sermo de domibus professis, nam de illis in eo capite præcipue agitur: tamen & praxis & totius Societatis sensus est, ut de omnibus intelligatur. Et ideo in canon. 2. §. 2. Congregationis absolute dicitur: *Non sit arcula in nostris Ecclesiis pro elemosynis accipiendis*. Et additur, *non solum pro nobis*. quod omnino necessarium est: sed neque etiam pro aliis esse permittendam, propter omnem speciem auaritiæ vitandam, sicut etiam in Congregatione prima canon. 70. dictum fuerat non expedire in nostris Ecclesiis admitti capellanas, etiam pro clericis secularibus, quos nostri eligant, scilicet propter tollendam omnem occasionem, & speciem ambitionis, aut lucri. Et eadem ratione amputatur etiam à Collegiis omnes modi acquirendi aliquid intuitu spiritualium rerum, vel oblationum, quæ in Ecclesiis fieri solent, osculando reliquias, vel crucem, &c. de quibus videri potest in simili Corduba in expositione suæ regulæ cap. 4. quæst. 12.

XI.
4. Affertur ex-
plicans ter-
tium.

Tandem prohibentur Collegia etiam elemosynas quasque accipere, quando sufficientes habent redditus ad duodecim scholasticos alendos, præter præceptores, sub quibus illi etiam intelligi debent, qui ad regimen Collegij, & scholarum, & ad temporalia ministeria necessarij sunt: ut habetur 4. p. Constit. c. 2. §. ult. Quia verò interdum potest expedire ad maius Dei obsequium, vel plures studentes alere, vel numerum præceptorum augere, vel aliquos etiam operarios pro spiritualibus ministeriis adiungere, ad excipiendas præsertim scholasticorum externorum confessiones, &c. ideo sæpe circa hoc esse potest extensio aliqua, vel declaratio necessaria, quæ Generali commissa est in 3. Congregatione canon. 7. Et præterea existimo obligationem illius constitutionis non excedere debitum perfectionis, nec per se esse ad culpam, quia non continet propriam materiam paupertatis, si receptio, vel petitio elemosynæ ab ipso superiore, vel ex facultate eius fiat. Ipse autem si debitum ordinem in hoc excedat, aget quidem imperfectè contra regulam, non tamen contra votum. Et idem censeo de alijs consilijs, seu regulis, quæ in hac materia in Societate dantur, ut de modo petendi elemosynas, vel illas impetrandi habetur p. 6. Constit. c. 2. §. 10. & 2. Congregatione generali canon. 22. illa enim omnia ad maiorem ædificationem spectant, non propriè ad paupertatis materiam, quamvis ad illam perfectius conservandam conferre possint.

C A P V T XII.

Utrum ex voto obedientiæ obligari possint religiosi Societatis, in quacunque honesta materia.

i.
Quoniam
hic agendum
de obedientia.

DE voto obedientiæ, quantum spectat ad modum ipsius voti simplicis, vel solennis. nihil speciale hic dicendum occurrit, nam quæ dicta sunt in alijs votis, hic applicanda sunt. Solum ergo superest, ut si ex parte materiæ huius voti, aliquid habeat Societas speciale præter illud, quod de statu religioso superiori tomo in genere dictum est, à nobis explicetur. Aduerto autem, hic non esse sermonem de speciali voto obedientiæ ad missiones, quod professi emittunt: de hoc enim infra lib. 6. cap. 4. dicemus: sed solum de generali voto obedientiæ, in quo æquales sunt omnes religiosi Societatis, in quocunque gradu eius existant: & ideo licet de votis scholasticorum hic specialiter differamus, de omnibus consequenter dicendum est, si-

cut de paupertate fecimus. Duo autem hic consideranda occurrunt, scilicet, quid in rigore possit cadere sub præceptum in hac materia, & quid sub consilio. Quæ duo licet omnibus religionibus generalia videantur, solum à nobis explicanda sunt, quatenus in Societate habent specialem determinationem aut usum. Primum quidem in præsentibus cap. Secundum verò in sequentibus usque ad 15.

Quoniam verò obligatio non potest ex præcepto oriri, nisi sit potestas in præcipiente: ideo in hac materia supponendum est primò, in prælati Societatis esse veram ac legitimam potestatem præcipiendi subditis. Hoc satis constat ex tractatu in superioribus lib. 1. cap. 1. ubi ostensum est, hanc esse veram religionem à Summis Pontificibus approbatam; vera enim religio sine hac potestate consistere non potest, ut etiam tomo præcedenti tractatum est. Diximus etiam in prælo religionis duplicem esse potestatem, iuxta præsentem Ecclesiæ institutionem; Vna est dominativa, quam acquirit prælatus ex vi professionis religiosæ, quatenus traditionem voto obedientiæ confirmatam includit. Nam licet dominium illud immediatè pertineat ad totum corpus religionis, administratio autem, & usus eius superiori commissa sunt per electionem ipsius religionis, per quemcumque alijs legitimum modum constituendi aliquem in Superiorem in tali religione ordinatum, & per Sedem Apostolicam confirmatum. Alia potestas est iurisdictionis, quam habent Prælati religionis à Sede Apostolica, & per se est spiritualis virtute continens etiam temporalem, quatenus includit potestatem iudicariam & coercivam.

Has ergo duas potestates habet etiam Societatis prælatus. De prima aliquid in superioribus diximus lib. 3. c. 4. n. 14. cum ostendimus Societatem acquirere verum, ac proprium ius in scholares, qui ei tradunt per tria vota substantialia religionis. Unde à fortiori sequitur idem esse de professis, & de adiutoribus. Deinde hac potestas nascitur radicaliter ex ipsis subditis: requirit autem acceptationem auctoritatè Apostolicam factam. Verumque autem in Societate interuenit: est ergo in ipsa Societate hoc dominium, quod ipsa per electionem transfert, quoad administrationem, in Præpositum Generalem, à quo ad alios superiores potestas emanat. Nam cum hic modus communicationis in constitutionibus Societatis à Sede Apostolica approbatus continetur, etiam modus ille comunicandi hanc potestatem, confirmatus est, & consequenter est effectus, ut habeat effectum. De altera potestate iurisdictionis constat ex Bullis Põificijs, per quas hæc religio à iurisdictione omnium ordinarij exempta est, & consequenter potestatem accipit ab ipso Summo Pontifice ad se gubernandum; ergo & competentem iurisdictionem immediatam, sine qua non posset convenienter gubernari. Est autem hæc potestas primò & per se in ipso Generali, eo ipso quod ritè electus est, propter eandem rationem, quæ supra facta est. Nam eo ipso quod eligitur modo ab ipso Pontifice approbato, datur ei plena iurisdictionis ex voluntate eiusdem Pontificis, quamvis mediate ipsa religio conferatur. Quæ omnia eadem proportionem in Societate locum habent, quæ in alijs religionibus, quatenus in communicatione religionis conveniunt, & circa illa explicata suo loco sunt. Solum in gradu, seu quantitate iurisdictionis, vel in modo obtinendi, seu applicandi illam, potest esse diversitas, quæ ex proprijs constitutionibus, & privilegijs attendenda est, & infra in lib. 10. tractando de Superioribus Societatis, quid illi in hoc genere proprium sit, explicabimus.

Ex his ergo principijs colligitur, duplici titulo posse Prælatos Societatis sicut & aliarum religionum

num præcipere subditis sub culpa etiam graui pro materia qualitate; scilicet ex vi voti per potestatem dominatiam, & ratione iurisdictionis quasi Episcopalis, quam in subditos habet: ex qua duplici ratione oritur obligatio duplicis etiam rationis. Ex priori enim oritur obligatio religionis; ex posteriori autem oritur obligatio obedientie, vel alicuius virtutis specialis, in qua actus præceptus ponitur ratione materiae. An verò distinguenda sit tertia ratio obligationis pertinens ad iustitiam ratione traditionis, & dominij acquisiti ipsi religioni: item, an ex illa duplici ratione oriatur duplex culpa, seu malitia in transgressionem religiosi nolentis obedire Præfato, præcedenti tomo de religione in communi tractatum est, & resolutio est, si Præfatus tota sua potestate vitatur, & materia sit capax vtriusque obligationis, transgressionem eius reuera duas malitias habere coniunctas, diuersis virtutibus contrarias, non oportere autem tres distinguere, quia illa obligatio, quæ oritur ex professione, ac voto obedientie, per modum vnus reputatur, eò quod tam votum, quam traditio principaliter Deo fiat.

Secundo intelligitur ex dictis, ad præsentem disputationem non pertinere potestatem iurisdictionis, neque actum, aut obligationem ab illa procedentem, quia hic solum agimus de voto obedientie, & consequenter de potestate ad illius obligationem requisita: iurdictio autem tota esse potest sine voto; & votum cum sua obligatione esse posset sine iurisdictione, sicut in Abbate seculari exemplo est iurdictio quasi Episcopalis, ratione cuius subditi tenentur obedire præceptis eius, quamvis votum non habeant; & e converso congregatio verè religiosa posset esse sine iurisdictione, cum sola potestate dominatiua orta ex voto, & traditione, vt in superiori tomo dictum est, solum possint illa duo, quando sunt coniuncta, sese mutuò iuvare, vel augendo vinculum, vel quia vna interdum addit quod altera non potest. Possunt etiam sibi adinuicem materiam tribuere, vt si votum obedientie obliget ad seruandum præceptum ex iurisdictione positum, vel iurdictio puniat transgressionem voti obedientie, vel per excommunicationem compellat ad illius executionem. Et hac ratione poterit hoc iurdictio in Præfato Societatis ad plura extendi adiuncta tali statui, & tali voto obedientie, quam in alio Præfato vel seculari, vel alterius religionis, quamvis formaliter, & secundum se eiusdem rationis sit in vtroque superiore, id est, sufficiens ad omnia, quæ ad bonum spirituale subditi necessaria sunt, vel moraliter conuenientia, quæ materialiter in diuersis subditis variantur, iuxta exigentiam status, vel regulæ, aut aliarum obligationum. Igitur obedientia debita ratione huius iurisdictionis formaliter loquendo eiusdem rationis est ad Ecclesiasticos Præfatos, & ideo de illa nihil amplius dicendum hic est.

De propria ergo obedientia, quæ ad votum pertinet, dubium præcipuum est, quantum extendi in Societate possit, quoad rigorosam præcepti obligationem: id est, an in omni materia, & in quibusque actionibus, locum habeat? In quo non inquiritur de actionibus habentibus malitiam, vel rationem peccati adiunctam, nam per se constat, & supra in 2. tomo ostensum est, has non posse cadere sub promissionem voti, cum Deo displiceant, ac proinde nec sub votum obedientie. Item quia mandatum inferioris, id est, hominis, non potest obligare contra mandatum Superioris, nempe Dei. Non inquirimus etiam quando hæc obligatio possit esse præcepti sub culpa mortali, aut veniali; hoc enim generale est, & ex eisdem principiis in hac religione, ex quibus in aliis definiendum, vt tomo superiori tracta-

tum est: sed inquirimus an ex parte materiae sit hæc obedientia generalis omnino, vel aliquam recipiat limitationem.

In aliis enim religionibus recepta, & constans est doctrina D. Bernardi lib. de præcepto, & dispensatione, versus finem; & D. Thomæ 2. 2. q. 104. art. 5. ad 3. & quodlib. 10. art. 10. & in 2. d. 44. art. vlt. & ibi aliorum Theologorum, votum obedientie esse limitatum secundum regulam, secundum quam religiosus obedire promittit, & si aliquid supra illam, vel omnino extra illam, id est, ad illam non conducens, ei præcipiatur, non tenetur obedire. In Societate autem non videtur habere locum hæc limitatio, vel si cum proportionem in Societate sumatur, eo ipso excluditur omnis limitatio: quia in ipsamet regula Societatis, talis proponitur materia voti obedientie, quod in eo fit, vt non solum ad generalem vitæ dispositionem (vt verbis D. Thomæ vtatur) sed etiam ad quoscunque actus particulares ipsius religiosi, se extendat, quæ nulla esse potest vniuersaliter materiae amplitudo. Assumptum autem patet ex Constitutionibus, nam 3. p. cap. 1. §. 3. dicitur obediendum esse superiori, licet dist. illa & secundum sensum aliter repugnantia subeat. Et infra dicitur, in omnibus rebus ubi peccatum non cerneretur. Quæ exceptio declarat, omnem actionem honestam sub materia huius voti comprehendi: & ita ibi concluditur, voluntatem Superioris pro regula propriae voluntatis habendam esse: ergo hæc obedientia non limitatur per aliquam regulam scriptam, sed per regulam viuam, quæ est voluntas Superioris intra latitudinem materiae honestæ. Idem sumitur ex 6. p. Constitutionum c. 1. §. 1. ibi. Ita vt omnibus in rebus, ad quas potest cum charitate obedientia extendere, id est, in quibus nullum est manifestum peccatum. (vt ibi in declaratione explicatur) ad eius (id est, Superioris) vocem, perinde ac si à Christo domino egredieretur, quandoquidem ipsius loco, ac pro ipsius amore, & reuerentia obediunt, & estiamus, quam promptissimè. Tandem ex vno actu particulari declaratur, qui videtur ex difficillimis, qualis est missio ad Indos, vel ad quascunque mundi partes: ad hunc enim obligantur omnes, q. sunt de Societate ex vi generalis voti obedientie; ergo à fortiori obligari poterunt ad quoscunque alium. Consequentia patet, quia qui potest præcipere quod maius est, poterit etiam minora. Antecedens verò sumitur ex 9. p. Constitutionum cap. 3. §. 9. vbi de Generali dicitur, Mittere poterit omnes subditos, siue professionem emisserint, siue non emisserint, quos mittendos iudicauerit, ad quascunque mundi partes, id est, (vt in declaratione exponitur) inter fideles in Indis, & inter infideles, vbi sunt aliqui inc. la Christiani, & etiam si nulli sint. Additur præterea in Constit. Ad quod tempus, vel definitum, vel ind. finem ad quancunque actionem, &c. & alia multa in illo capite subiunguntur, quæ indicant materiam huius voti esse amplissimam.

In contrarium autem esse videtur, quia ex hac declaratione materiae huius voti sequitur, posse religiosum Societatis sub rigore præcepti obligari ad quoscunque actus virtutis, etiam heroicos & extraordinarios, vt ad exponendam vitam manifeste periculo propter salutem alicuius proximi, vel ad ieiunandum aliquoties in pane, & aqua, vel saepius in hebdomada per totam vitam, vel ad nunquam vtendum lineis vestibus, & similia, quæ in instituto nullo modo continentur. His enim, & similibus exemplis vtuntur auctores, vt in aliis religionis declarent, qualiter non possint extra regulam obligari, vt videre licet in Aluaro Pelagio lib. 2. de planctu Ecclesiæ, cap. 68. & Corduba lib. 3. de conscientia. q. 6. Si ergo votum obedientie in Societate in hoc differt ab aliis, quod ex parte materiae non habet limitationem, comprehendit ex se prædicta omnia,

VII.
Ratio dubij
tandi pro
parte affirmatiua ex
variis con
siderationibus

VIII.
Pro parte
negatiua ra
tio prima.

omnia, & quaecunque alia maiora. Consequens autem videtur esse incredibile, cum quia est valde alienum hoc ab intentione vouentium, solum enim promittunt obedientiam iuxta hunc certum viuendi modum: tum etiam quia votum ipsum expressè sit secundum regulam ut de voto paupertatis diximus: tum præterea, quia iudicio omnium prudentium iniquè ageret Superior, qui hæc extraordinaria præciperet, quantumvis honesta, solum ad arbitrium suum, sine speciali causa legitima, ratione cuius illa pertineant ad finem, seu institutum Societatis.

IX.
Ratio secundum
da.

Secundo est apud nos peculiaris difficultas, in exemplo adducto de missionibus, nam si hoc votum obligat omnes ad obediendum in quibuscunque missionibus, nullius momenti esse videtur speciale votum obedientiæ ad Pontificem, quod professi Societatis emittunt: nam ex vi generalis voti obedientiæ iam ad id tenebantur. Secundum ergo votum nullam obligationem addit, neque extensionem ex parte materiæ, quia materia prioris voti dicitur esse amplissima, neque extensionem ex parte personarum, quibus obediendum est, quia si ex vi voti obedientiæ in genere, parendum est Præposito Generali hoc præcipienti: ergo & omnibus inferioribus prælatis, quibus ipse vices suas communicauerit, nam vtuntur eadem potestate, quia in hoc sensu sit obedientiæ votum: ergo à fortiori obligabit ad obediendum Pontifici idem præcipienti quia est supremus prælatus omnium, non solum quoad potestatem iurisdictionis, sed etiam quoad potestatem dominationis, & peculiarem circa religiosos: nulla ergo extensio maior intelligi potest in voto professorum. Neque etiam illud votum intentionis magis obligat, quia vtrique est obligatio voti, in qua si cætera sint paria ex parte materiæ, non potest intelligi magis & minus per se loquendo: nec repetitio eiusdem voti auget obligationem, vt in superioribus visum est.

Veræ resolutio propositæ questionis.

X.

In hac re dicendum censeo, materiam quidem huius voti in Societate esse amplissimam: nihilominus tamen in rigore per a epti aliquam admittere regulam & limitationem, quamvis ex consilio sola illa spectanda sit, vt quod præcipitur non sit malum. Primam partem assertionis declarant priores rationes dubitandi, & magis explicabitur simul cum secunda. Illam verò declarandam censeo ex verbis B. P. N. Ignatii p. p. Constit. c. 3. §. 20. vbi sic ait, *Generatim loquendo in rebus omnibus, quæ ad propositum Societatis finem perfectionis, & auxilium proximorum ad gloriam Dei faciunt omnibus præcipi & in obedientia virtute possit*, scilicet Præpositus Generalis. Potestas ergo præcipiendi limitatur ex fine, quem Societas sibi proposuit, & ad quem tendere profitentur omnes eius alumni. Meritoque hic finis pro regula assignatur: nam in omnibus moralibus rebus seu institutis finis est veluti primum principium ex quo reliqua deducenda sunt: ergo, quæ ad hunc finem necessaria vel conuenientia fuerint, rectè infra materiam huius voti comprehenduntur, vt præcipi possint quando expediens fuerit. Quæ verò sunt vel contraria huic fini, vel certè impertinentia ad illum, nõ est cur sub materia illius voti comprehendantur, licet alias bona sint: quia religiosi Societatis non profitentur facere quodlibet bonum, nec seruare quodlibet consilium, sed iuxta finem sibi præstitutum. Alia ergo præcipi non possunt, vt in prædicta constitutione significatur: ergo licet præcipiantur, non tenentur religiosi ex voto obedientiæ in eis obedire.

XI.

Dices, nullus est actus honestus, qui ad prædi-

ctum finem perfectionis, & ad bonum proximorum conferre nõ possit: ergo hæc limitatio nulla est: sed potius ex illa sequitur, quod supra inferimus: quoscunque actus excellentis virtutis continentia, austeritatis, &c. possit ex vi huius voti præcipi, quia omnes possunt ad finem perfectionis conducere. Respondeo negando assumptum. Et imprimis quod attinet ad auxilium proximorum, clarum est, non omnes actiones virtutum esse ad hunc finem accommodatas, quia hic non agitur de auxilio interiori, vt sic dicam, quod per orationem, vel suffragium dari potest, nec de auxilio veluti indirecto, quale dici potest, quod datur per vix exemplum, sed de auxilio exteriori per se ac directè intento, quod non datur nisi per actiones exteriores quæ circa ipsum proximum directè versantur. Non ergo omnes actus perfectionis sunt apti ad hunc finem, vt hoc titulo præcipi possint. Imò neque omnes actiones, quæ circa proximum versantur, sunt per se ordinatæ ad illud auxilium præstandum. Næ redemptio captiuorum, v. g. optimus actus est circa proximum: per se autem nõ ordinatur ad spirituale auxilium eius, sed ad libertatem personæ recuperandam, & alia similia exempla facile ex cogitari possunt de operibus quæ ordinantur, vel ad externam pacem, vel ad commodum Reipublice, nõ verò per se ad spirituale bonum: vnde in prædicto c. 3. §. 9. partis Constit. §. 9. vbi declaratur potestas generalis ad mittendas quasunque personas ad quælibet loca, solum circa actiones ponitur limitatio, scilicet, *ad quas actiones exis, quibus vii ad proximorum auxilium Societas solet, exercenda*: ergo ex vi illius constitutionis, non poterit quis mitti sub obligatione præcepti intra Turcas, v. g. ad peregrinandum solum, vt visitet loca Terræ sanctæ, vel ad tractandum negotia, seu ferendam legationem pertinentem ad alia commoda Reipublice, & non ad spirituale profectum vel conuersionem animarum: quia illæ actiones non sunt ex illis quibus Societas vti solet, & debet ad auxilium animarum. Loquor autem de rigore præcepti, quia de consilio nõ est dubium, quin melius sit in his omnibus sine discrimine obedire. Obseruandum etiam est, quod aliquæ ex his actionibus, proximè non videantur pertinere ad auxilium animarum, remote tamen & per occasionem sæpe posse conferre, & fortasse hanc esse intentionem præcipientis, pro qua in dubio præsumendum est, quando oppositum non constiterit, & ideo non facile admittendum esse excusationem in Societate quoad huiusmodi missiones, maxime si sub rigorosa obligatione præcipiantur, quod raro vel nunquam fit.

Quod verò spectat ad actiones pertinentes ad propriam perfectionem, dicendum est etiam hunc finem propriæ perfectionis intendi à Societate per media suo adæquato fini proportionata, atque adeo aliquo modo cõtenta sub suo instituto, & regula: ideoque non omnes actiones quæ absolute possunt charitatem, seu perfectionem augere, esse materiam proportionatam illius voti obedientiæ quod in Societate fit, ita vt virtute eius absolute præcipi possint. Hoc probant exempla superioris adducta in §. 8. & colligi potest ex §. p. Constit. c. 1. §. 1. vbi primò sic dicitur, *omnes constanti animo inuicemque coniuncti in absolutâ omnium constitutionum obseruatione, & in absolutâ omnium constitutionum adimplenda perueniant*. Quibus verbis significatur rationem inquirendi propriam perfectionem esse debere hunc institutum accommodatum: iuxta hanc ergo mensuram (quod ad præceptum attinet) sumendum est, quod ibi proximè subiungitur. Et ex his omnes actus virtutum nostrarum ad hanc virtutem obedientiam pertinentem, & deinde Superioribus Societatis præstandam intendamus. Et con-

XIII.
Confirmatio
in proximo
dictorum.

In Ignatius
et aliam
in suo ordine
obseruantia
obligationem ad
culpam ex-
tra votum nul-
lam inducit.

XIV.
Ad rationem
paris affir-
mationis.

Voluntas
superioris
pro regula
habenda,
quod iustit.

Alteratio
speciei.

XV.
Ad premissam
rationem
paris ne-
gationis in
num. 8.

Et confirmatur hoc, quia maior potestas præci-
piendi sub obligatione huius voti, nec Societati est
necessaria ad finem suum, neque utilis, imò posset esse
nociva propter periculum, & perturbationem, quæ
ex usu eius oriri possunt: non est ergo verisimile da-
ri Superioribus talem potestatem, vel ex intentione
votentium, vel ex intentione instituentium &
approbantium institutum. Quod rectè potest de-
clarari ex c. 7. p. 6. earundem constitutionum, in quò
B. P. Ignatius sapienter providit, & periculis & per-
fectioni suorum filiorum; & ideo duo dicit, vnum
est, exoptare se, vniuersas suas constitutiones, declaratio-
nes, & viuendi ordinem omnino iuxta nostrum institutum,
nihil vlla in re declinando obseruari. Aliud est, visum sibi
nihilominus esse expedire, vt seculis votorum ob-
ligationibus, nulla sit in Societatis constitutionib.
aut quibuscunque ordinationibus obligatio ad cul-
pam mortalem, vel venialem, vt laquei, & pericula
euitentur: addit verò exceptionem, Nisi superior in
nomine Domini nostri Iesu Christi, vel in virtute obedientie
suboret, & declarat hoc ipsum non sine magna causa
faciendum esse, dicens, quod in rebus vel personis illis, in
quibus indicabitur, quod ad particulare vniuersumque, vel
ad vniuersale bonum multum conueniet, si reperiatur. Vbi si
contextus rectè attendatur, potestas hæc cadit su-
pra obseruantiam, constitutionem, declarationem, ac viuendi
ordinem, in omnino iuxta nostrum institutum. Et circa hæc
ipsa adiungitur illa circumscriptio, & restrictio in v-
su debito talis potestatis: ergo si quid est, quod sub
illis capitibus nullo modo comprehendatur, reue-
ra non est materia huius potestatis, vel rigorosi præ-
cepti, quod ab illa manare possit.

Neque contra hanc resolutionem obstant, quæ in
principio dubitationis adductæ sunt. Nam in primis,
locutiones illæ vniuersales intelligi possunt iuxta
subiectam materiam, & iuxta illam limitari, scilicet
hanc obedientiam extendi ad omnia, quæ ad finem
huius instituti & obseruationem eius conducere
possunt. Iuxta quam interpretationem, etiã habet
locum illa ampliatio, scilicet voluntatem superioris
pro regula esse habendam, scilicet illius Superioris,
qui verè, vt Superior Societatis, id est, in ordine ad
finem, & institutum eius, regere vult, cuius voluntas
non limitatur quidem per regulam scriptam, quia
multa potest extra illam præscribere, prout ad finem
sue potestatis iudicauerit expedire, nunquam ta-
men omnino præcipit extra regulam, quia hoc ipsum
in ipsis constitutionibus, de illius potestate decla-
ratur: & supposito fine, ac modo instituti erat mo-
raliter necessarium. Atque hoc etiã satis est, vt sub-
ditus Societatis dicatur habere pro regula, volun-
tatem sui Superioris, quia finis, & institutum So-
cietatis adeo vniuersalia sunt, vt omnes actiones
hominis, quæ moraliter loquendo in vsum venire
possunt, comprehendant. Denique hoc modo etiam
habet locum illa exceptio actionis peccaminosæ: nam
etiam in ordine ad finem, vel commodum Societa-
tis posset intelligi excessus in præcipiendo actionem
alias iustam. Aliter etiam dici potest, illas vniuersa-
les locutiones, si absque vlla restrictione sumantur,
comprehendere non tantum ea, quæ possunt rigoro-
se præcipi, sed etiam ea, quæ ad probationem o-
bedientie & maius quoddam exercitium possunt
iniungi, quæ ordinariè pertinent ad consilium, non
ad præceptum.

Et ita etiam responsum est ad generalem obiectio-
nem in contrarium factam, nam illa solum probat
posse hic adhiberi limitationem aliquam ex fine, &
instituto Societatis: tamen quia hi termini totam
ordinariam vitam hominis circumscribunt, non pos-
sunt ob eam causam excipi, nisi quedam præcepta val-
de extraordinaria, & aliena ab instituto Societatis,
quæ magis possunt cogitatione fingi, quam in vsum
venire, & huiusmodi sunt aliqua ex his exemplis, quæ

ibi asseruntur. Nò verò sunt omnia, sine distinctio-
ne admittenda. Cum enim inferatur, posse superio-
rem præcipere actionem, in qua vita manifesto pe-
riculo exponatur, propter salutem alicuius proxi-
mi, profectò id nullum incoeuens est, sed in mul-
tis occasionibus potest esse verum, præsertim in o-
bedientia Societatis: nam materia illius obedientie
non est aliena sed valde consentanea fini Societatis:
& ideo etiam vbi charitas aliàs per se nò obligaret,
potest præceptum obedientie obligare, quando est
vera necessitas in proximo, & aliunde non est clara
inordinatio contra charitatem. Alia verò exempla
facilius possunt admitti, quamuis in eis obseruan-
dum sit an ratio iustæ pœnæ, propter culpas commissas,
vel ratio medicinæ moraliter conuenientis ad eas
cauedas, interueniat. nam tunc Superior ius habet
præcipiendi, & nò excedit fines regulæ, aut instituti.

Peritur autem in secunda obiectione pro eadem
negante parte posita in n. 9. An religiosi Societatis,
qui quantum votum professorum non emiserunt,
possint ex rigore præcepti obedientie obligari ad
missiones difficiles, quales sunt inter ludæos, vel a-
lios infideles. Quidam enim auctores, qui de aliis
religiosis hoc negant, idem, vt videtur, in religiosis
Societatis sentirent. Præsertim verò hoc indicant
Ludouicus Lopez in Instructorio conscientie p. 1. c.
56. & Emanuel Rodrig. to. 1. quæst. regul. q. 19. art. 7.
vbi cum de suis quisque religiosis hoc docuisset, cõ-
firmationem sumit, ex modo viuendi religiosorum
nostræ Societatis. Qui hæc (inquit) longinquas peregrina-
tiones, valdeque difficiles sibi iniungendas à Prelato subi-
turos præsuntur, nec eas repudiandos, quo satis insinua-
tur, si eas non specialiter vouissent, tanquam nimis
difficiles, refutare potuissent. Quod argumentum et-
iam procedit de omnibus religiosis Societatis, qui
illud peculiare votum non emittunt.

Quidquid verò sit de aliis religiosis (de quibus
suprà in tom. præcedenti in genere satis dictum est,
& vnusquisque poterit iuxta rationem sui instituti
principia ibi posita ad se applicare) de nostris certè
reputamus, omnes veros religiosos Societatis posse
in virtute sanctæ obedientie ad has missiones ob-
ligari, per se loquendo, & seculis accidentalibus
circumstantiis, quæ in particularibus casibus pos-
sunt excusare, quæ in præsentem considerationem
non veniunt. Ratio præcipua est, quia hoc est satis
expressum in constitutionibus Societatis, vt patet
ex 9. p. c. 3. §. 9. Dices, ibi solum dici, mittere poteris, & c.
non verò dici, præcipere poteris. Sed hoc nihil obstat,
tum quia non potest efficaciter mittere, nisi possit
etiam præcipere: tum etiam, quia eodem modo di-
citur posse mittere, sicut posse missos reuocare, vel
officia distribuere. Cõstat autè posse ita distribuere
officia, vt ex præcepto cogat vnumquemque, si ne-
cessarium fuerit, ad acceptandum officium sibi cõ-
missum. Item manifestum est posse præcipiendo re-
uocare quoscumque, & vbiunque exstant: ita er-
go potest mittere. Deinde est manifesta ratio, quia
hæ missiones sunt valde necessariae, & consentaneæ
ad finem Societatis, non solum quatenus à profes-
sis, sed etiam quatenus ab aliis fociis fieri possunt,
imò interdum sunt adeo necessariae, vt sine illis
non possit Societas, aut suum finem assequi, aut
conuenienter gubernari. ergo sunt materia præ-
cepti respectu omnium, qui obedientiam religio-
sam in Societate vouerunt. Antecedens per se no-
tum est ex dictis suprà in l. 1. de instituto, & fine So-
cietatis, & ex vso ipso, & praxi. Consequentia etiam
est manifesta ex proximè dictis circa expositionem
huius voti, & ex dict. c. 3. §. 9. p. Constit. §. 20. vbi gene-
ratim dicitur, in rebus omnibus, quæ ad propositum So-
cietatis finem perfectionis, & auxilij proximorum ad glo-
riam Dei faciunt, omnibus præcipere in obedientia virtute
præcepti. vbi duplex distributio notanda est, vna rerum,
altera

XVI.

Pro ratione
in n. 9. addit
da, dubium
de obligatio-
ne ad Indos
eundem, &c.
Quid de a-
liis religiosis.

XVII.

Quid de re-
ligiosis So-
cietatis pro-
nunciandū.

altera personarum, nam sub priori hæc materia sub posteriori verò hæc personæ manifestè comprehenduntur.

XVIII. Neque hinc licet fumere argumentum ad omnes alias actiones, & peregrinationes, & licet fortasse minus difficiles sint, quia regula huius materiæ non est facilitas, vel difficultas, sed proportio (vt sic dicam) ad finem, & institutum Societatis, ratione cuius multa sub illo comprehenduntur, quæ difficillima sunt, non verò alia, licet sint faciliora. Quid verò ultra hanc generalem obligationem addat proprium votum professorum Societatis, infra suo loco videbimus lib. 6. c. 4. n. 16.

CAPUT XIII.

De consilio obedientie in Societate quantum ad perfectiones executionis.

I. PRÆTER ea, quæ in obseruatione obedientiæ sunt de necessitate præcepti, possunt in illius usu aliqua obseruari, quæ solum pertinent ad consilium, etiam supposito obedientiæ voto. Quæ quidē spectari possunt vel ex parte materiæ, vel ex parte modi. Prius membrum explicatum ferè est c. præced. nam declarando materiam necessariam, attingere oportuit etiam illam, quæ tantum est sub consilio, seu pertinet ad melius esse. Regulæ etiam omnes, quæ sub reatu alicuius culpæ non obligant, ad hoc membrum reduci possunt, de quarum obseruatione dicta sunt tract. 3. lib. 1. & explicando etiā consilium hoc circa modum obediendi, amplius declarabuntur omnia, quæ ad eam materiam spectant.

II. Ad explicandum autem optimū obediendi modum notandum est, in obseruatione cuiuscunque legis, seu præcepti, tria concurrere posse, ac debere, scilicet, executio eius, quod iustum est, voluntas exequendi, seu obseruandi rem præceptam, & iudiciū intellectus imperantis talem executionem & voluntatem. Quæ sumuntur ex D. Thoma 1. 2. q. 100. art. 9. quatenus ait, ad obseruationem legis necessariam esse, & operationem virtutis ex suo genere, & modum illum virtutis, qui in hoc consistit, quod aliquis volens, & sciens operetur, iuxta Aristotelem 2. Ethic. c. 4. Hæc ergo tria in quacunque obedientia, & in modo obediendi concurrunt, & aliquid potest in eis considerari pertinens ad substantiam, vel vt ita dicam, ad necessarium modum obediendi, alia verò solum ad modum meliorem: & hæc propriè dicuntur in præsentem cadere sub consilium obedientiæ.

III. Et in primis de executione eius, quod præcipitur, manifestum est in ea consistere substantiam, vt sic dicam, actualis obedientiæ: per illud enim substantialiter obseruatur præceptum, quod est propria eius materia, ad quam directè obligat: huiusmodi autē est ipsa executio operis, seu actionis iniunctæ, sub qua comprehendimus omissionem, quando de illa est prohibitio. Præter ipsam verò executionem quoad substantiam eius, possunt in ea considerari aliqua pertinentia ad modum illius, quæ ex variis locis nostrarum constitutionum desumuntur. Primum est, vt hæc executio non solum exhibeatur in rebus obligatoriis, sed etiam in aliis. Et ad idem spectat, vt nullo expectato præcepto, sed quocunque signo voluntatis Superioris percepto, statim executio subsequatur 6. p. Constit. c. 1. §. 1. & consonat D. Thom. 2. 2. q. 104. art. 5. ad 3. vbi de religiosis inquit, teneri ex voto ad obedientiam regulare, id est, in his, quæ ad regularem conuersationem pertinent: pertinere autem ad cumulum perfectionis, etiam in aliis honestis obedire, & ita distinguit du-

plicem obedientiam, aliam sufficientem, & aliam perfectam scilicet ex parte rerum, in quibus obediendum censetur: illa enim perfecta est, quæ vniuersalis est, nihilque exceptit, nisi quod displicet Deo; & hæc obedientiam sæpius commendat Basilus, præsertim regula 114. ex breuioribus, & 137. 138. & in 120. sic ait de persona religiosa. In vniuersum quod quis sibi iurū esse vellet, culpabile est. multa etiam similia habet in Constitutionibus monast. c. 20. & 23. & sæpè alias: in art. autem 2. ita dixerat idem D. Thom. Tunc videtur obedientia promptior, quanto expressum præceptū obediendo prouenit, voluntate tamen superioris in illis, sentit ergo hunc modum pertinere ad consilium perfectionis obedientiæ. Idem docuit Bonau. de Processu religionis, c. 28. vbi inter alia inquit, Bonus obediens aliud non spectat, vbi de Superiori sibi constituit voluntate.

Alia conditio huius executionis, vt optimè fiat, est celeritas & promptitudo: & hæc eodem §. 1. postulat, cum illa exaggeratione, vt litera inchoata relinquatur: quam ad literam obseruatam esse ab antiquis religiosis, refert Casianus lib. 4. de Institutis renuntiantium, cap. 12. dicens, itaque confidentes intra cubilia sua, & operis ac modum atque pariter intendunt, cum sonitu pulcherrimo ostium, aut discessum cellulas peruenientis audire, ad orationem eos celeriter, seu ad opus aliquod inueniunt, curatio est cubilibus suis vniuersique propinquit, ita vt qui opus scripto se exerceat, quam repta fuerit inchoasse: licet autem finire non audiat, sed in eodem paulo quoad aures eius sonitus pulcherrimus aduenit, summa velocitate proficiens ne tantum quidem mora interponat, quantum cepti apicis consummet effigiem, sed imperfectam lineam literæ relinquens, non tam operis compendia, lucra autem, quam obedientiæ virtutem exequi voto studio, atque emulatione festinet. Huic consonat quod Basilus respondit in regula 166. ex breuioribus, vbi cum quaeritur esset, qua promptitudine obediendum sit, quoad mandati executionem, respondet, nihil mouere, quā quantā parvulus vbiementer esurians vocatur, se ad nutritionem nutriti aufertur; & quilibet, cui chara viatorum sibi sibi, quæ ad viuendum necessaria sunt, largiatur, &c. & in constit. monast. c. 18. Potestatem (ait) iussus, et ad punctum quidem temporis habere moratus debet. Et deinde comparat illum instrumento artificis, quod debiciente impetu artificis, amplius non mouetur. Et regula 28. ex fusiorebus, multa dicit idem Basilus in eum, qui ad exequendam obedientiam cum aliis duobus accedit, & lentescit. de hac etiam perfectione obedientiæ videri potest Bonauentura in speculo disciplinæ 1. p. c. 4. vbi inter alia ait, Perfecta obedientia sua imperfectione relinquit.

Alia conditio ad hanc perfectionem necessaria est, vt nulla ante executionem adhibeatur excusatio, quæ expresse habetur 3. p. Constit. cap. 1. vbi inter alia dicitur, si excusationibus & obuiationibus obediens sit difficilis, & secundum suam voluntatem repugnantia iubeat. Et in 7. p. c. 1. specialiter de voto ad Pontificem dicitur, Sine vlla excusatione se Societati adstrinxit. Circa hanc autem conditionem distinguendum de excusatione est. nam interdum potest esse contra substantiam ipsius voti, quando adhibetur præceptum & excusatio, vel est contra id quod propriè missum est, vel non est vera, sed ficta, aut colorata: aut vt si quis cum iubetur missionem obire, excusetur solum quia non datur viaticum, quod repugnat promissioni factæ: & ideo si id faciat animo non eundi, nisi detur, grauitur contra obedientiam delinquit: si autem solum ad extorquendum aliquid id faciat, circa modum imperfectionis erit. Qui autem fallam causam excusationis allegat, licet defacto ad Superiorem excusatur ab excusatione obedientiæ: coram Deo non excusatur a transgressionem culpabili: quia ex quo illi præceptum fuit impositum, contra illud delinquit, si sine vera & iusta causa excusa-